

Wandelen of fietsen langs de Ogher omringdijk.

Deze wandel/FIETS tocht (ca 17 km lang) beschrijft de bedijking welke om het voormalige eiland 't Oghe liggen.

1 De tocht start bij het witte kerkje, met de rug naar de deur gaan we linksaf.

2 Bij het eerste kruispunt, na ca 50 m, gaan we rechtdoor het fietspad op.

3 Na ca 50 m. stoppen we even voor de volgende historische punten.

3.1 Rechts ligt een nollen landschapje aansluitend aan de duinen. Tot ca het jaar 1800 troffen we hier en daar in deze duintjes in cultuur gebrachte akkers aan. Veelal werd daar koren geteeld en/ of liep daar vee voor de begrazing.

3.2 Links (zie foto rechts) tussen het dorp en het parkeerterrein liggen een aantal tuinen die de vroegere bevolking groente om te

overleven opleverde.
Deze tuinen zijn al bekend vanaf ca 1700 en zijn in 2006 uit gebruik genomen. De zeer arme grond bestaat uit kalkzand en moest zwaar worden bemest om nog enige producten te leveren.

4 We gaan weer een stukje verder tot de ingang van het parkeerterrein aan de duinvoet. Links liggen zompige weilanden waar door de hoge waterstand de grond licht zuur wordt gehouden zodat een natuurlijke plantenrijkdom ontstaat. Deze gronden zijn zo laag en zompig omdat rond 1600 rechts door de duinen de zee is gebroken. In het verlengde van deze doorbraak vind je langs de oostkant van het dorp nog een aantal strandwallen. De duinen ten westen en terug naar het dorp zijn aangelegd om de

ontstane zeegaten te dichten.
Deze eerste duinenrij langs het strand wordt de primaire waterkering genoemd. Echter ten westen en verder naar voren tot de ingang van het zwanenwater liggen nog duizenden jaren oude oorspronkelijke duinen. Deze vormden de zuidkant van het voormalige eiland 't Oghe.

5 Na een paar 100 meter ziet U links in het weiland een zogenaamde weidemolen. Dit type molen kwam veel voor in de polders van 't Oghe en diende om de polders te bemalen. Water werd ingepompt bij droogte en uitgedrukt in tijden van overvloedige regen. Het draaien van de wieken gebeurde geheel op windkracht.

6 Bij het volgende kruispunt is de ingang van het zwanenwater en gaan wij rechtdoor. Kijk eens goed in de sloot aan Uw linkerhand. Zeldzame planten als zwanenbloem, waterweegbree, egelskopkruid groeien hier naast elkaar. Achter de sloot zijn weilanden zoals die al honderden jaren bestaan. De zompigheid en nattigheid geven een goedbeeld van de strijd welke de landbouwers moesten leveren om een boterham te verdienen. Momenteel is het land van Natuurmonumenten en zal geleidelijk worden omgevormd tot nollenlandschappen zoals het was voor de eerste bewerkingen van de mensen. De duinen rechts zijn in feite aangelegd en vormen een dijk de 'Zuid Schinkeldijk' geheten. Tot

ca 1600 liep hier een zeearm, geheten 'de schinkel'. De Schinkeldijk is dus een dijk welke de zeearm afsloot.

7 We stoppen bij de banken die langs de parkeerplaats staan, en kunnen op de hier door 'Natuurmonumenten' geplaatste panelen, lezen welk gebied we hier zien en zijn geschiedenis.

De Zijperzeedijk (zie foto en rechts als je zit) is in beheer en onderhoud bij Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Deze zorgt er voor dat de Zijperzeedijk zijn waterkerende functie behoud. Daarom wordt in de gaten gehouden of er geen ongewenste activiteiten op de dijk plaatsvinden. De Zijperzeedijk langs het Zwanenwater, van dit punt uit zuidwaarts gezien, is een zanddijk. De dijk is niet voorzien van een kleibekleding maar bestaat geheel uit zand, bedekt door

vegetatie. Het is een onderhoudsarme dijk, er hoeft weinig aan te gebeuren.

8 We lopen door tot het volgende kruispunt die boven op een knooppunt van dijken ligt. De dijk die aan onze linkerhand opdoemt in het landschap is de Zijperzeedijk. Deze dijk is door de provincie aangewezen als tweede waterkering tegen de zee.

Tweede waterkeringen moeten bij een doorbraak van de eerste of primaire waterkering (duinen) het water keren zodat de wateroverlast zich beperkt tot een klein gebied. Deze dijkstructuur beschermt nog steeds het huidige landschap. Mocht de zee ergens bij Callantsoog doorbreken zal de zee niet verder komen dan tot deze dijk. Om de dijk niet te beschadigen wordt de weg hier in de hoogte gebracht, over de dijk heen. De dijk die zowel links als rechts in het landschap van U af loopt is de Zijperzeedijk. Hier sluit de Zuid Schinkeldijk aan op de Zijperzeedijk en werd het oude eiland 't Oghe op deze plek als eerste gekoppeld aan het vaste land.

Een stukje geschiedenis.

9 Bij dit kruispunt gaan we linksaf het landweggetje in. Klim na ca 50 m even naar boven op de dijk en is het leuk om de volgende tekst te lezen.

Tussen 1164 en circa 1350 hebben zware stormvloedden een groot deel van de huidige kop van Noord Holland (het Noorderkwartier) verwoest. De kustlijn werd naar het oosten teruggedrongen. Tussen Petten en Callantsoog werd een

bestaande opening verbreed en zo ontstond het zeegat van de Zijpe. In 1552 werd door de aanleg van de Zijperzeedijk (waar U nu op staat) het zeegat van de Zijpe afgesloten. Het duurde nog tot 1597 voordat de polder Zijpe definitief droog viel. Aan de westkant van de Zijperzeedijk ontstond door stuifzand een dubbele rij duinen, met daartussen een duinvalei: het huidige Zwanenwater. De Zijperzeedijk is langer dan alleen het gedeelte langs het Zwanenwater. De Zijperzeedijk noordwest loopt van de Spreeuwendijk in Petten tot aan het Noordhollandsch Kanaal. Aan de andere kant van het Kanaal ligt de Zijperzeedijk oost tot aan de Noordwesterdijk van de Wieringerwaard in Oudesluis.

We gaan weer naar beneden en vervolgen de route.

10 Bij de bosschages begint een oud Nollengebied genaamd Noorwegen. In de tweede wereldoorlog heeft de bezetter dit gebied gebruikt om een deel van de Atlantikwal aan te leggen. Hier stonden een tweetal zwaar geschut bunkers waarmee met behulp van een vuurleidingradar schepen op zee konden worden geraakt. Enkele bunkerfragmenten in de dijk en op de NCC camping Oosternollen rechts, in het hart van Noorwegen, herinneren ons daar aan.

11 Op de eerste twee volgende driewegkruisingen steeds rechts aan de dijk aan Uw rechterhand houden 1,5 mtr is er voor de wandelaars de mogelijkheid om het l.a.w.r pad (rood/wit merk) op de dijk te volgen Na de tweede kruising 1,5 km wandelen/fietsen tot U aan de dijk linkerhand, aan de overkant van de dijk een bos ziet. Op deze plaats is zowel de eerste als de tweede NoordSchinkeldijk die het gebied van Oghe aan de noordoostkant beschermt weggespoeld door overstromingen uit de dijk. De wielen of putten als gevolg van de overstromend zeewater, zijn geleidelijk gevuld met riet en bosschages. Over de dijk de bosjes geheel rechts aangelegd. Ga verder en bij het eerstvolgende kruising ga we rechtdoor.

Via het fietspad boven op de dijk, hier heeft U een prachtig uitzicht over zowel de Zijper als Ogher (OosterJewel) polders. Ook staat hier een infobord van het hoogheemraadschap 'Hollands Noorder Kwartier', waarop informatie staat over de taken van de organisatie en geschiedenis van de Zijperzeedijk.

12 We volgen de bocht naar links en komen op een houten bruggetje, hier blijven we even staan. Ook hier staan we weer op een knooppunt van dijken. Vanaf het houten bruggetje gaat de Zijperzeedijk in noordelijke richting verder. Langs dit noordelijke deel van de Zijperzeedijk heeft het menigmaal gespoekt tijdens noodweer en is de dijk diverse malen doorgebroken. De doorbraak die in 1570 het tweede dorp Callantsoog vernietigde heeft hier lange tijd een stroomgeul gehad

met de naam 'De Mosselwiel'. De dijk die hiervandaan naar de duinen voert, in westelijke richting, is de NoordSchinkeldijk die twee maal eerder is overspoeld en bij de derde poging is blijven liggen. De sluis die onder deze dijk ligt vormt tevens de enige bewaterings af- en toevoer voor de polders van 't Oghe.

13 We vervolgen onze tocht in westelijke richting. Noordelijk van de dijkvoet wandelend/fietsend kijkt U naar de buitendijkse wingebieden van het oude eiland 't Oghe. Dit is circa 200 jaar een strandwal geweest dat bij Eb droogviel.

14 Na het kruispunt rechtdoor, bij de toegangsweg van de eerste hoeve slaan we links af en stoppen boven op de dijk; niet de weg oversteken. Aan de andere kant van de dijk ligt de Boskerpolder. Hier lag rond 1600 een oud boswiel waar een tweetal molens de overslag van het water,

uit de polders van
t,oghe naar de
waddenzee
verzorgden. In het
laaggelegen wiel werd
het water verzameld en
weggepompt op
windkracht naar de
noordelijk gelegen
wadden.

15 We gaan terug naar het fietspad en vervolgen onze weg richting Groote Keeten, langs hoeve Hoog en Laag. Deze hoeve is genoemd naar de hoogteverschillen in het land.

Na dichting van de dijken, is rond 1650 de zee nog een keer doorgebroken door verder naar het Noorden gelegen duinen. De zee werd tegengehouden door de NoordSchinkeldijk maar liet wel stevige slijtsproen achter in het landschap.

16 We wandelen/fietsen door en volgen het fietspad. We komen aan in Groote Keeten, blijven het fietspad volgen, tot we boven op de dijk zijn. We gaan nu recht door via de Achterweg. We volgen de weg, die langs de Noordschinkeldijk loopt, en stoppen bij de uitkijktoren boven op de dijk. Vanaf de uitkijktoren hebben we

een prachtig uitzicht op Groote Keeten en omgeving, rechts van de dijk zien we de Vijverhut, een groot restaurant/ dancing waar oorspronkelijk een klein huisje stond, waar de in 1799 invallende Russen en Engelsen hun paarden stalden.

17 We gaan terug naar de voet van de dijk en vervolgen onze weg. Bij de volgende kruising rechts (Dubbelduin) en over de dijk via het aan de overzijde van de Helmweg gelegen fietspad steken we voorzichtig de Duinweg over.

We gaan vervolgens over het fietspad tegen de duinen op en slaan links af richting Callantsoog. U staat nu op het meest noordelijke puntje van het oude eiland 't Oghe. Direct voor U en achter de huisjes ligt duizenden jaar oud duin. De stranden

duinen en weilanden
zijn het toneel geweest
van heftige
vechtpartijen in 1799
tussen op de kust
landende Russische en
Engelse legers die
kwamen om de Franse
bezitters te verjagen.
De weilanden om U
heen en in de duinen
zijn stille getuigen.

18 We wandelen/fietsen verder over het fietspad richting Callantsoog. De eerste kruising leidt rechts naar het strand. Rechts in het duin staat een werkloos. Onder de oude Keetemers wordt dit het Russenkerkhof genoemd. Bij de landing zijn ca 800 Russische en Engelsche soldaten gedood. Deze zouden hier in de duinen begraven zijn.

19 We vervolgen onze tocht over het fietspad langs de duinen. In feite gaat u nu niet over een duin maar over een dijk. Zuidelijk van Groote Keeten ligt de Ooghmergatsdijk en noordelijk de Zanddijk of de Johan van Oldebarneveltsdijk.

We gaan Groote Keeten weer uit. Zodra U ca 100 meter voorbij de

parkeerterreinen bent staat U vlak bij het overstroomde en weggespoelde tweede dorp Callantsoog. De ontstane stroomgeul werd het Ooghmergat genoemd. Het tweede dorp ligt vanaf hier circa 300 meter in de zee gerekend vanaf het huidige strand. Dit dorp is in 1570 bij hevige stormen overstroomd. De zee baande zich een weg door het landschap in Oostelijke richting, noordelijk van de nollen Abbestee en kwam bij het houten bruggetje waar U straks stond, weer buiten de polders van 't Oghe.

Gedurende een 40 tal jaren bleef de situatie zo bestaan en pas vanaf 1620 zijn grootschalige bedijkingen gestart vanaf dit punt welke uiteindelijk hebben geleid tot de grote droogmakerijen van AnnaPaulowna, DenHelder en Wieringerwaard. De Kop van NoordHolland zoals die nu is.

20 We vervolgen onze weg. Na de eerstvolgende strandopgang gaan we rechtdoor naar het dorp Callantsoog. De binnenkant van het duin zijn overblijfselen van het oude eiland 't Oghe. Hier ergens in het landschap of in de zee heeft het eerste dorp Callantsoog gelegen, toen nog t'Ooghe geheten.

21 We wandelen terug in het dorp. Aan de rechterkant, in de bebouwde kom, ligt het duin 'De Seinpost'. Deze duintop was rond 1800 (FRANSE PERIODE) voorzien van een baken waarmee seinen konden worden doorgegeven aan een volgende seinpost. Maar ook in andere tijden heeft deze duintop een rol gespeeld bij de verdediging van het dorp.

22 U komt weer terug op het dorpsplein, zoek een leuk terrasje op, strek de benen en denk nog eens aan de bewoners die hier hun strijd tegen het water hebben gevoerd. Ik hoop dat U hebt genoten van deze dijkentocht rond HET VOORMALIGE EILAND 'T OGHE.